

Läget är allvarligt
Nya restriktioner införs

Beteende och restriktioner under Covid-19 pandemin

Med fokus på Sverige och Norden
Gunnar Brådvik

Under 2020 – 2022 infördes omfattande nedstängningar av samhället

- Pandemin föranledde politiker och myndigheter runt om i världen att införa restriktioner för individers beteende i syfte att få dem att iaktta “social distansering”, t ex stängda gymnasier, distansarbete och förbud av folksamlingar

Konsekvens: folk kan inte gå till skolan eller arbetet

Låt oss 02:or bli makthavarnas sista försökskaniner

GP Debatt 3/6-2021

Debatt • Efter tre år är det äntligen dags att springa ut från Hvitfeldtska. För min del fick halva gymnasietiden tillbringas vid köksbordet. Och inte ens världens bästa lärare kan trola bort konsekvenserna av distansundervisning, skriver Liv Näslund, gymnasieelev.

Fast stannade folk verkligen hemma?

- Efterföljsamhet viktig!
- Virus tar ingen hänsyn till restriktioner, smittspridningen beror av folks faktiska beteende

Bauhaus i Malmö i April 2020

Syfte

- Att beskriva beteendet i EES och Sverige över tid och försöka förklara beteendeskilnaderna mellan olika EES-länder

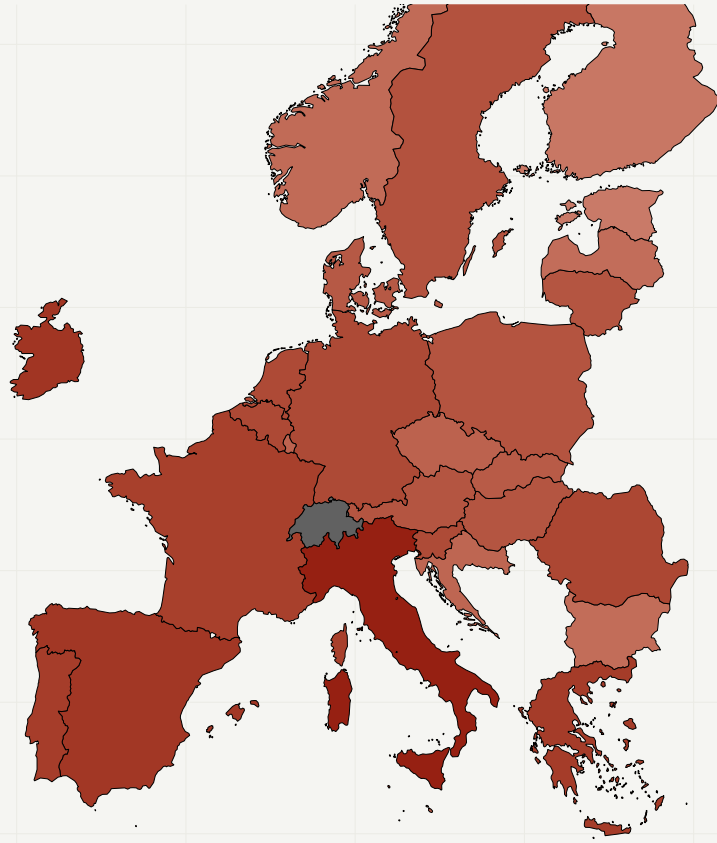
Studievariabler – aggregerade på månadsbasis

- Physical interaction (%): daglig mobildata från Google (2022) över den procentuella skillnaden i besökantal och besökslängd till olika mötesplatser där man möts fysiskt (t ex arbetsplatser och butiker) jmf med en baslinje 3 januari till 6 februari 2020
- Stringency index (%): ett världsomfattande index framtaget av Oxford (2023) som utgör ett dagligt mått på den dagliga graden av nedstängning av samhället, 0 % till 100 %.
- Excess mortality (%): månadsdödlighet jmf med samma månader 2015 - 2019, även mått på smittspridning (Eurostat 2024)
- Andel vaccinerade (%): Daglig andel fullvaccinerade vuxna (Oxford 2023)
- Temperaturskillnad (Celsius) (%): används för att kontrollera för vädereffekten på beteendet (Google 2022)
- Månader sedan mars 2020: tid sedan pandemins officiella start (WHO 2023)

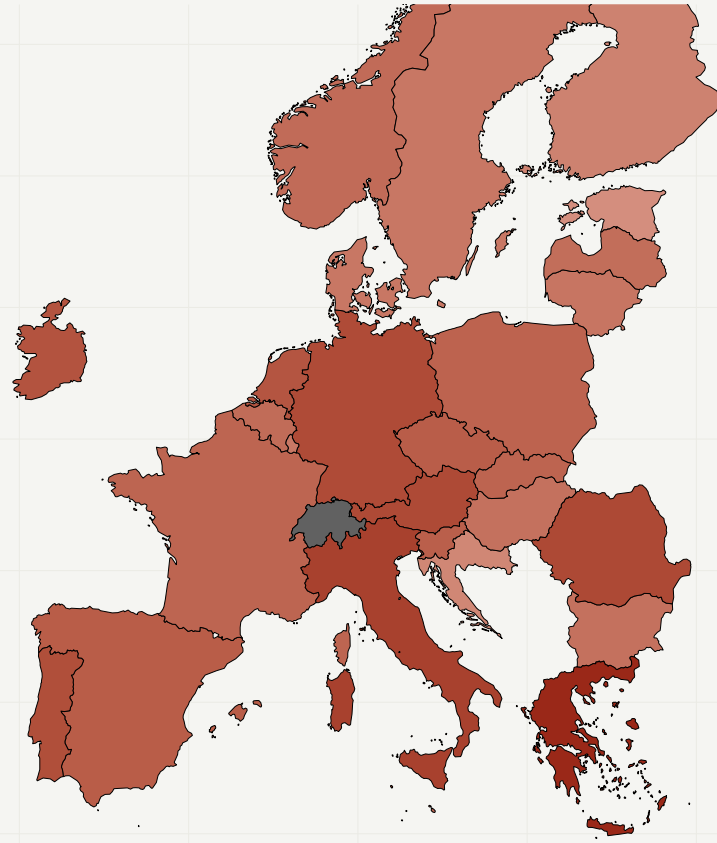
Stringency Index in the EEA during 11 March 2020 - 14 September 2022

Going from 0 to 100 %

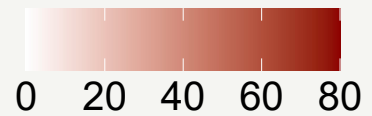
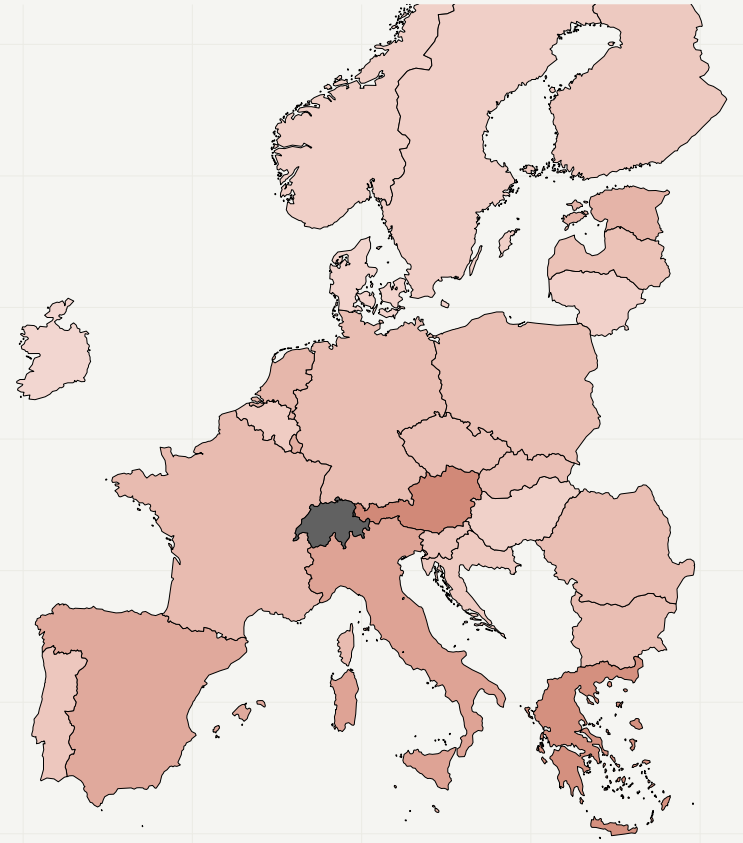
2020

2021

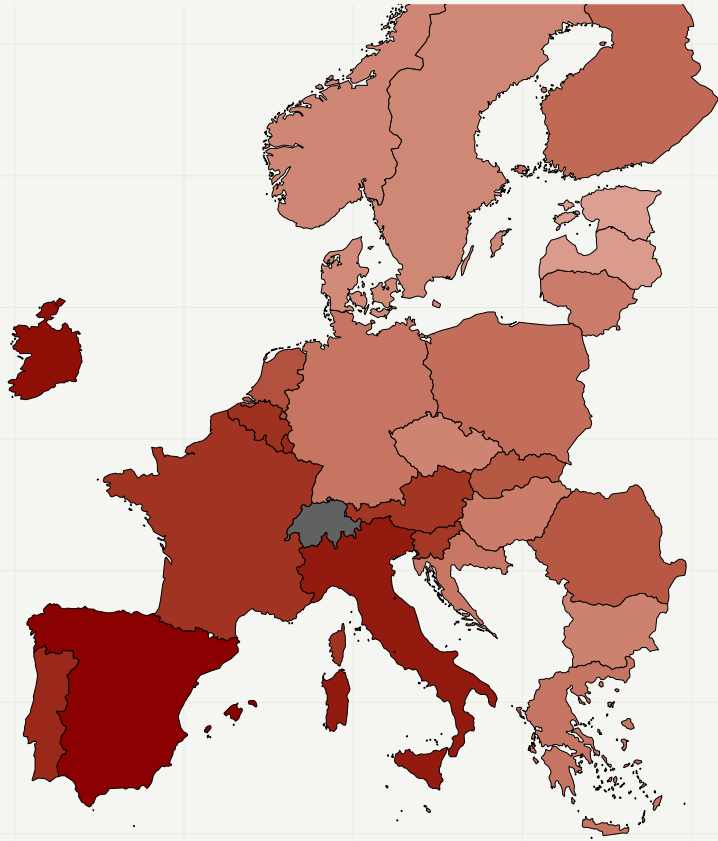
2022

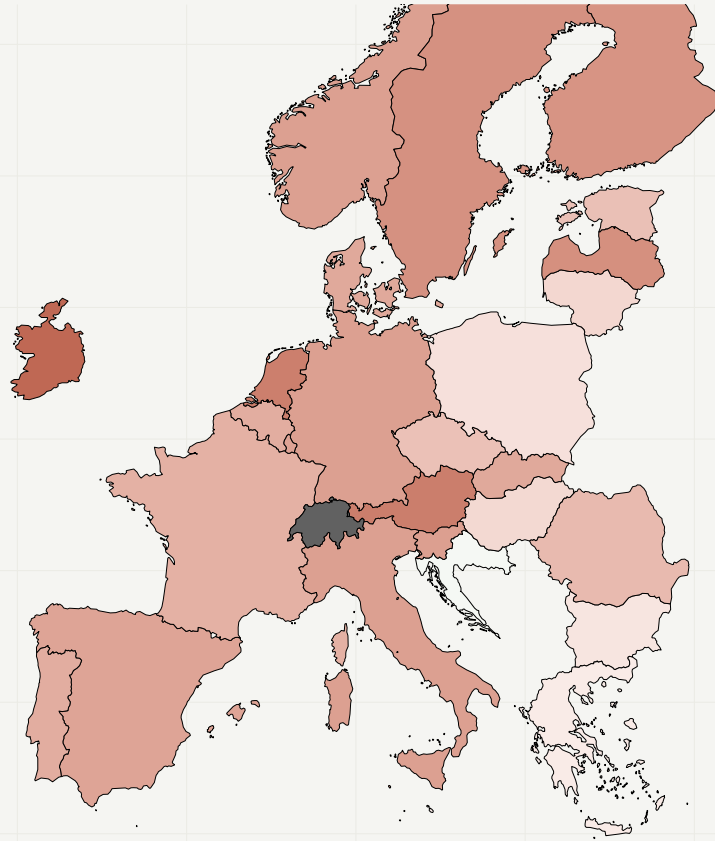
Physical interaction change in the EEA during 11 March 2020 - 14 September 2022

% change compared to 3 Jan - 6 Feb

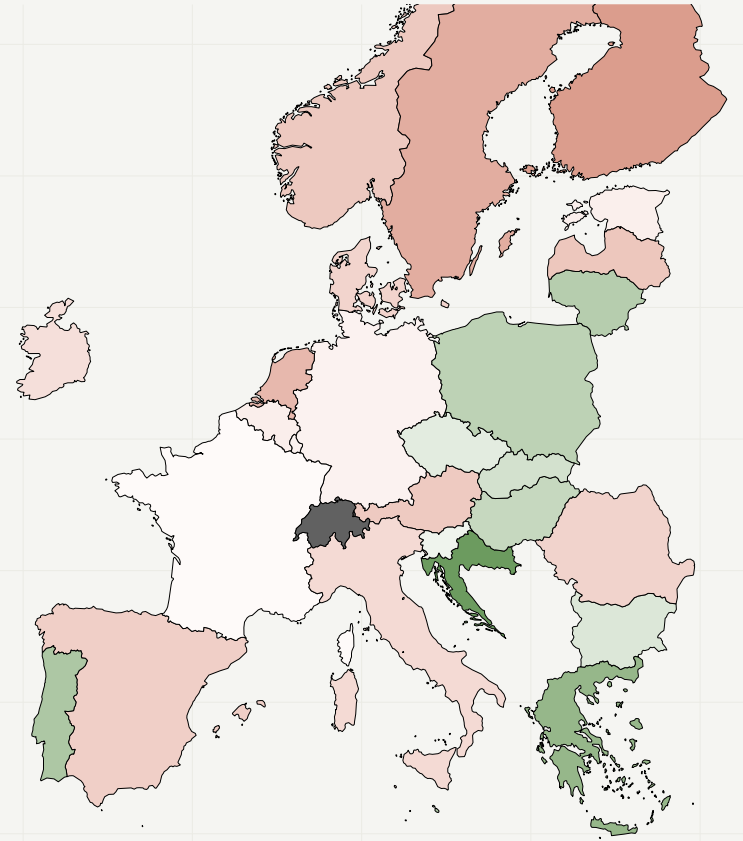
2020

2021

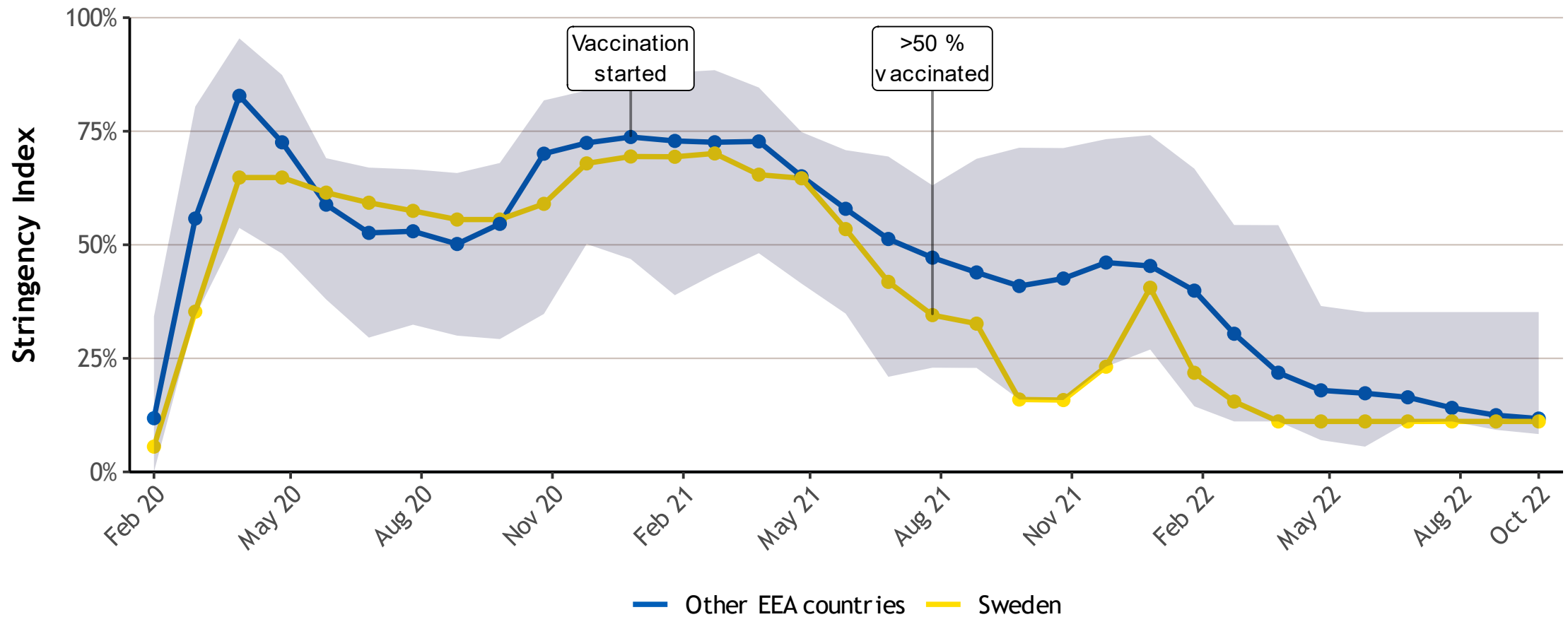

2022

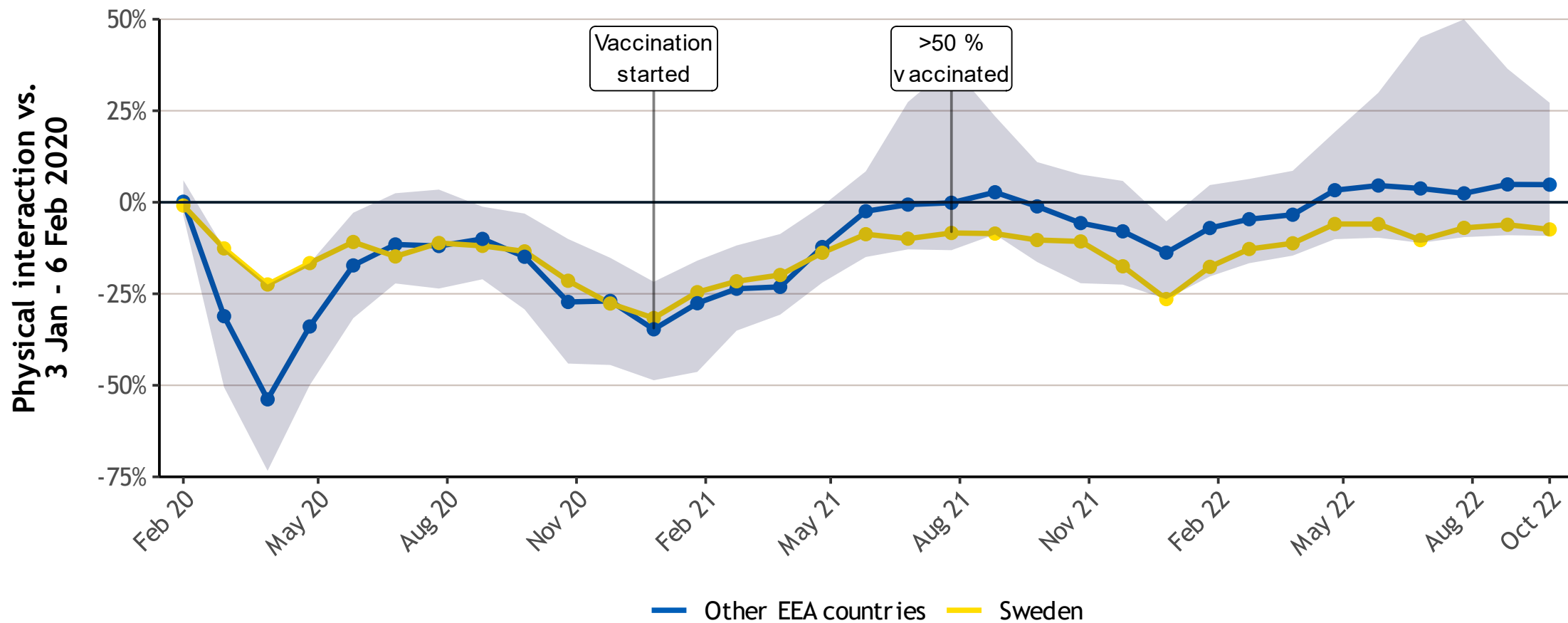
-20 0 20

Grad av nedstängning i Sverige jmf övriga EES

Datakälla: Oxford (2023). Notera att genomsnittsvärdet i EES är vägt med befolkningen i de olika länderna.

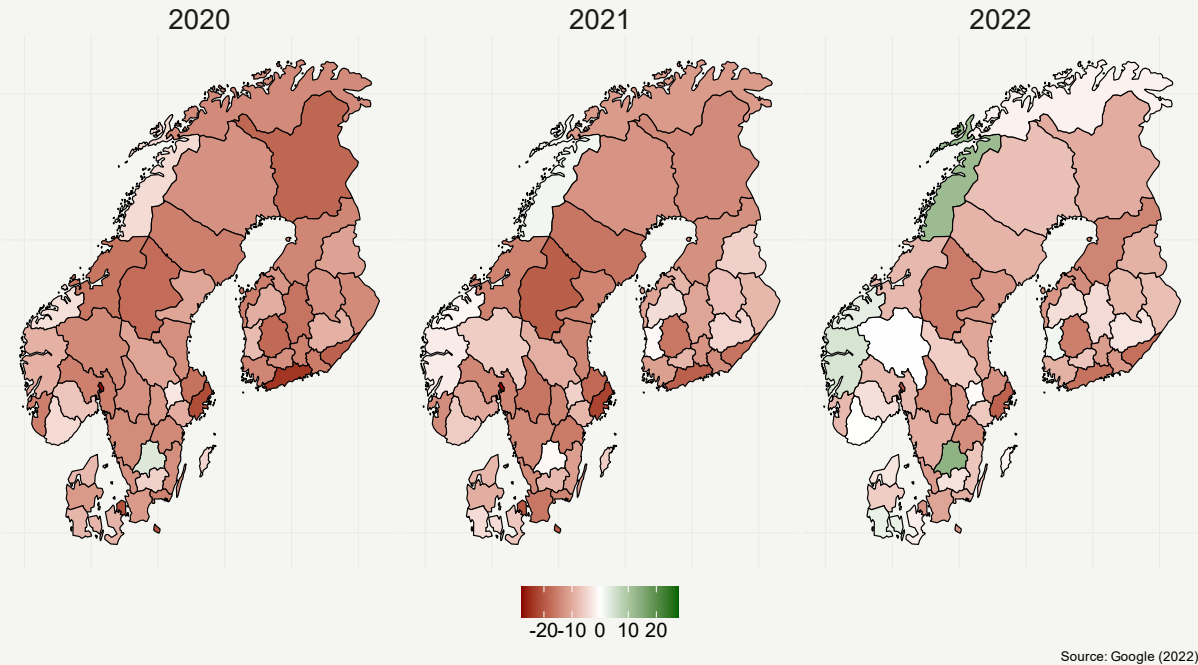
Beteende i Sverige jmf övriga EES

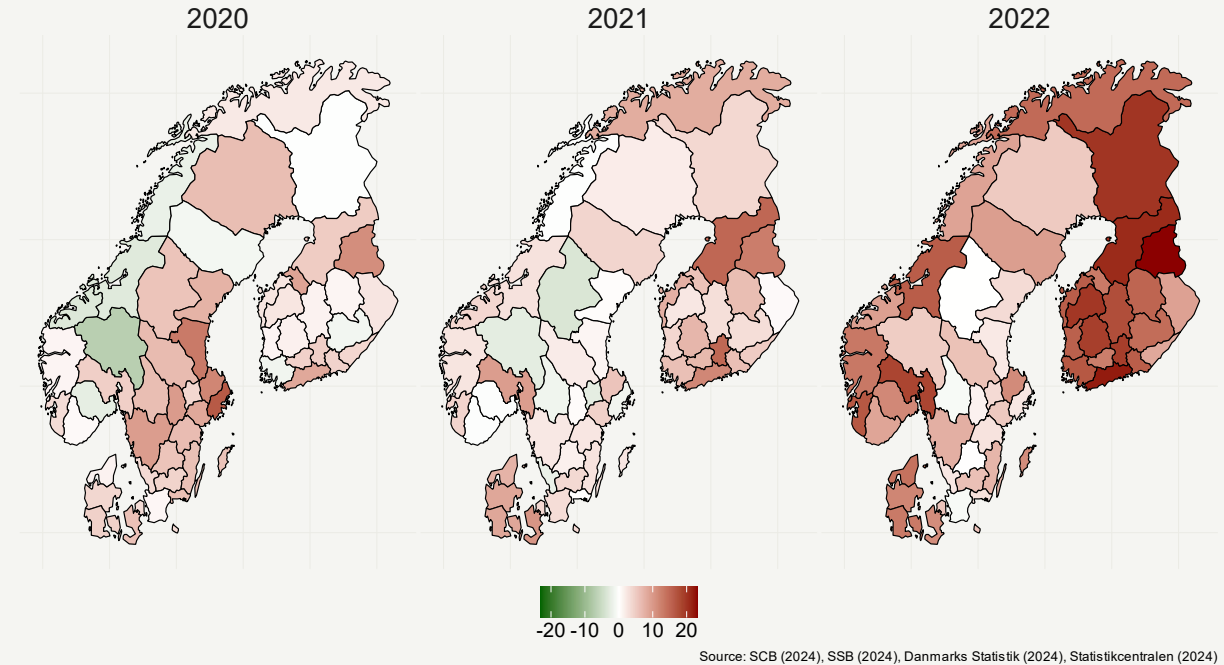
Datakälla: Google (2022). Notera att genomsnittsvärdet i EES är vägt med befolkningen i de olika länderna.

Beteende och dödlighet i de nordiska länderna – de hängde ihop!

Physical interaction 7 February 2020 - 15 October 2022
% change compared to 3 Jan 2020 – 6 Feb 2020

Excess Mortality 1 Jan 2020 - 31 dec 2022
% change compared to average 2015-2019

Sammanfattning av resultaten

- Pandemin ledde till omfattande restriktioner och stora beteendeförändringar, framförallt nere på kontinenten
- Sverige stack ut våren 2020 med lägre grad av nedstängning och beteendeförändring än andra länder
- Senare konvergerade övriga Europa med Sverige, övriga EES-länder öppnar upp och individer där börjar röra sig ute mer bland folk
- Omfattande restriktioner kvar nere på kontinenten efter att en majoritet blivit vaccinerade - men följsamheten till dessa var då inte längre signifikant
- I Norden stannade folk mer hemma i huvudstäderna än resten av landet, dödligheten kom i vågor (Sverige, sen Danmark, sen Norge och Finland)

Därtill: stora skillnader i beteende inom och mellan EES-länderna

- Hur skulle dessa skillnader kunna förklaras?
- Den absoluta huvuddelen av beteendeskilnaderna är korrelerad med våra studievariabler:
 - Restriktionerna spelade in
 - Dödligheten (smittspridningen) spelade också en roll för folks beteende: under perioder när dödligheten var högre stannade folk mer hemma (se skillnaderna inom Sverige t ex)
- Detta korrelationssamband blev dock svagare ju längre pandemin fortgick, framförallt när allt fler blev vaccinerade - folk började återgå till mer av ett normalbeteende oberoende av restriktionerna

Slutsatser

- Restriktioner kan minska individers fysiska interaktion i början av en pandemi, framförallt om de hänger samman med en betydande smittspridning
- När folk blivit vaccinerade ändrar individerna sin riskbedömning och börjar återgå till normalbeteendet oberoende av resektionerna, ty det finns då inget ytterligare skydd att få
- Individerna gjorde, till syvende och sist, en egen riskbedömning under Covid-19 pandemin och tänkte själva

Cogito, ergo sum.

(I think, therefore I am.)

René Descartes

Discourse on Method
(1637)

ありがとう
(Arigatō)

Källor

- Eurostat (2023), "Eurostat. Excess mortality - monthly data", https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Excess_mortality_-_statistics#Excess_mortality_in_the_EU_between_January_2020_and_December_2022 (as of March 31, 2023)
- Google (2022), "Google COVID-19 Community Mobility Reports", <https://github.com/GoogleCloudPlatform/covid-19-open-data> (as of October 24, 2022)
- Oxford (2023), "COVID-19 Government Response Tracker", <https://github.com/owid/covid-19-data/blob/master/public/data/> (as of April 2, 2023)
- WHO (2023), "Coronavirus disease (COVID-19) pandemic" <https://www.who.int/europe/emergencies/situations/covid-19> (as of April 16, 2023)

Appendix

Restriktioner och beteende i Norden

